

positive and negative consequences for the processes of preserving and developing the labor potential of the country, inconsistency of market reforms, the economic crisis, decline in production, unemployment combined with the intensification of migration processes as a result of the annexation of the Crimea and hostilities Russia in the East, a significant decrease in the level and quality of life of the population in the regions and the country as a whole. As a result of deepening of European integration processes and internal influential factors on the formation, development and preservation of labor potential, not only quantitative reduction of labor resources in the vast majority of sectors of the national economy of Ukraine, but also deterioration of their quality, deepening the discrepancy between volumes and the structure of supply and demand labor force in regional labor markets, inefficient and inefficient use of labor potential of enterprises.

The purpose of the study is to identify the current key obstacles in preserving and developing the labor potential of enterprises in the context of deepening of European integration processes taking into account national influential factors and finding acceptable ways of solving this problem at the level of enterprises, regions and the country as a whole, in particular, to develop a comprehensive mechanism of preservation and development of labor potential of the enterprise in the conditions of European integration.

The article highlights the influence of European integration processes, as well as internal influential factors on the formation, development and preservation of labor potential of Ukraine as a whole, Kirovograd region, enterprises of the region. The modern destructive processes and deficiencies in the formation, preservation and development of Ukraine's labor potential in the context of deepening of European integration processes are determined. We were looking for solutions these problems at the level of enterprises, region and country as a whole. The complex mechanism of preservation and development of the labor potential of the enterprise in the conditions of European integration is offered. We have identified national and regional trends in the formation and use of labor potential and they have specific forms of manifestation at the enterprise level.

economy of the region, European integration processes, population, labor potential, socio-economic development, regional socio-economic factors, socio-demographic transformations of labor supply of the region

Одержано (Received) 08.05.2019

Прорецензовано (Reviewed) 21.05.2019

Прийнято до друку (Approved) 04.06.2019

УДК 331.522:331.56:331.545

JEL Classification: E24, O10

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.2\(35\).106-115](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.2(35).106-115)

А.А. Орлова, доц., канд. екон. наук

Центральнoукраїнський національний технічний університет, м.Кропивницький, Україна

Проблеми та перспективи розвитку ринку праці України в контексті структурних зрушень в економіці

У статті систематизовано сучасні негативні тенденції функціонування ринку праці в Україні, проаналізовано основні показники стану ринку праці. Порівняння кількості безробітних та кількості вакансій у розрізі професійних груп та видів економічної діяльності виявило суттєвий дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. З-поміж ряду причин виявлено, що суттєвий вплив на негативні тенденції розвитку ринку праці здійснюють структурні зрушення в економіці країни, які з часом будуть поглиблюватися. Запропоновано рекомендації, спрямовані на нівелювання негативного впливу структурних змін в економіці на перспективи розвитку вітчизняного ринку праці.

ринку праці, зайнятість, безробіття, дисбаланс попиту і пропозиції робочої сили, структурні зрушення, професії, науково-технічний прогрес, інформатизація суспільства

А.А. Орлова, доц., канд. екон. наук

Центральнoукраїнський національний технічний університет, м.Кропивницький, Україна

Проблемы и перспективы развития рынка труда Украины в контексте структурных сдвигов в экономике

В статье систематизированы современные негативные тенденции функционирования рынка труда в Украине, проанализированы основные показатели состояния рынка труда. Сравнение количества

безработных и количества вакансий в разрезе профессиональных групп и видов экономической деятельности выявило существенный дисбаланс между спросом и предложением рабочей силы. Среди ряда причин обнаружено, что существенное влияние на негативные тенденции развития рынка труда осуществляют структурные сдвиги в экономике страны, которые со временем будут углубляться. Предложены рекомендации, направленные на нивелирование негативного влияния структурных изменений в экономике на перспективы развития отечественного рынка труда.

рынок труда, занятость, безработица, дисбаланс спроса и предложения рабочей силы, структурные сдвиги, профессии, научно-технический прогресс, информатизация общества

Постановка проблеми. За роки незалежності в Україні відбулися суттєві трансформації соціально-економічного розвитку, пов'язані з переходом до ринкової економіки та її структурною перебудовою, поглибленням інтеграції національної економіки у світові ринки на фоні посилення глобалізаційних процесів. Ці зміни позначились на всіх сферах життя і діяльності суспільства, зокрема на формуванні ринку праці.

Ринок праці є найбільш складним елементом ринкової економіки. Стан та динаміка ринку праці визначаються комплексним впливом факторів на його кон'юнктуру. З одного боку, тут зустрічаються інтереси працівників і роботодавців, з іншого – відображаються всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування та розвиток ринку праці України, його реформування, регулювання зайнятості населення, формування кадрового потенціалу в умовах інноваційного розвитку та трансформаційних змін в суспільстві, вирішення проблем безробіття є об'єктом дослідження багатьох вчених, зокрема В. Антонюк [5], О. Левченка [8], Л. Лісогор [9], І. Мельник [10], І. Петрової [13], М. Семикіної [16]. Водночас, до цього часу не приділялася достатня увага проблемам, що перешкоджають розвитку ринку праці, пов'язаним зі структурними зрушеннями в економіці, які відбуваються від впливом швидкоплинних змін у науково-технічній, економічній та соціальній сферах життя суспільства. Отже, назріла необхідність у зосередженні наукових досліджень на впливі структурних зрушень в економіці на стан та перспективи розвитку ринку праці в Україні та пошуку шляхів їх мінімізації.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану ринку праці в Україні, визначенні проблем його функціонування та розвитку в контексті структурних зрушень в економіці та розробці науково-практичних рекомендацій щодо пом'якшення їх негативного впливу на вітчизняний ринок праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан ринку праці в Україні характеризується наступними тенденціями:

- скорочення чисельності зайнятих осіб;
- продовження процесу закриття підприємств;
- міграція найбільш активної частини населення за кордон;
- збільшення рівня внутрішньої, в тому числі вимушеної міграції населення [10];
- погіршення економічної ситуації, загострення фінансової кризи на фоні соціально-політичних потрясінь та військових дій;
- поглиблення диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів;
- нерівномірність розвитку ринку праці та неефективні механізми забезпечення продуктивної зайнятості населення;
- структурні зрушення в економіці, що призводять до масштабних змін у структурі й кількості попиту на робочу силу;

• науково-технічний прогрес, що збільшує диспропорції між попитом і пропозицією робочої сили.

Аналіз показників, які характеризують стан та динаміку економічної активності населення України, представлений у табл. 1.

Таблиця 1 – Стан та динаміка економічної активності населення України в 2012-2017 рр.

Показники	Роки						2017 до 2012, +/-
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Економічно активне населення у віці 15–70 років, тис. осіб	22 011,5	21 980,6	19 920,9	18 097,9	17955,1	17854,4	-4157,1
Зайняті, тис. осіб, всього	20 354,3	20 404,1	18 073,3	16 443,2	16276,9	16156,4	-4197,9
зокрема, у % до економічно активного населення	92,5	92,8	90,7	90,9	90,6	90,5	-2
Безробітні, тис. осіб, всього	1 657,2	1 576,5	1 847,6	1 654,7	1678,2	1698,0	40,8
зокрема, у % до економічно активного населення	7,5	7,2	9,3	9,1	9,3	9,5	2
Економічно неактивне населення, тис. осіб	12 055,3	11 861,7	12 023,0	10 925,5	10934,1	10945,0	-1110,3

Джерело: розраховано автором на основі [12].

Протягом 2012–2017 рр. спостерігається негативна тенденція до зменшення кількості економічно активного населення в Україні. Також за аналізований період спостерігається поступове зменшення кількості зайнятого населення на 4197,9 тис. осіб, або на 19,1%. У той же час відбувається зростання кількості безробітних. Пік зростання фіксуємо у 2014 р. – 1847,6 тис. осіб, тобто на 290,4 тис. осіб більше ніж у 2012 р. У подальші роки прослідковується зменшення даного показника, однак загалом за період 2012-2017 рр. кількість безробітних зросла на 40,8 тис. осіб (2,5%). Такі тенденції викликають занепокоєння.

Динаміка кількості зареєстрованих безробітних за професійними групами, представлена на рис. 1, продемонструвала зменшення безробітних осіб у 2018 р. порівняно з 2013 р. за всіма професійними групами, на відміну від даних табл. 1, розрахованих за методологією МОП.

Дані щодо кількості вакансій за професійними групами представлені на рис. 2.

Представлена динаміка, з одного боку, свідчить про позитивні тенденції до збільшення вакантних робочих місць за всіма групами, окрім професіоналів та керівників. При цьому протягом аналізованого періоду стабільно високим залишається попит на робітників з обслуговування та експлуатації устаткування, кваліфікованих робітників з інструментом, працівників сфери торгівлі та послуг та працівників найпростіших професій.

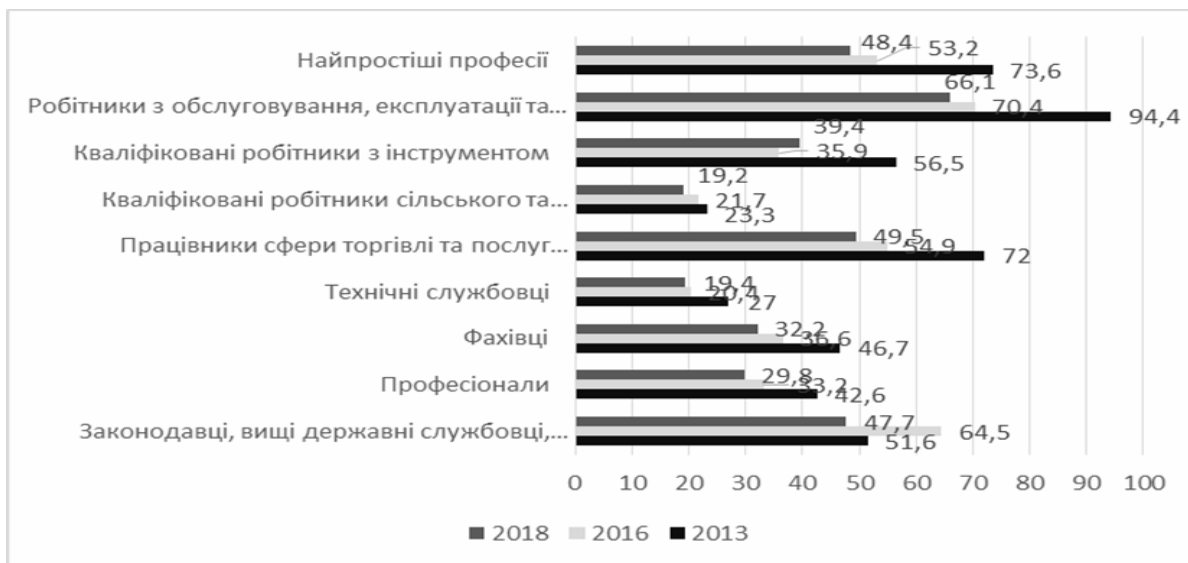

Рисунок 1 - Кількість зареєстрованих безробітних за професійними групами (тис. осіб)
Джерело: побудовано автором на основі [12].

У той же час порівняння даних рис. 1 та рис. 2 демонструє кількісні диспропорції, оскільки потреба підприємств у працівниках повинна була б частково перекриватися за рахунок безробітних осіб, проте цього не відбувається.

Свідченням наявності диспропорцій є також дані щодо співвідношення між кількістю безробітних, які перебували на обліку державної служби зайнятості, та потреб підприємств щодо заповнення вільних робочих місць за видами економічної діяльності (табл. 2).

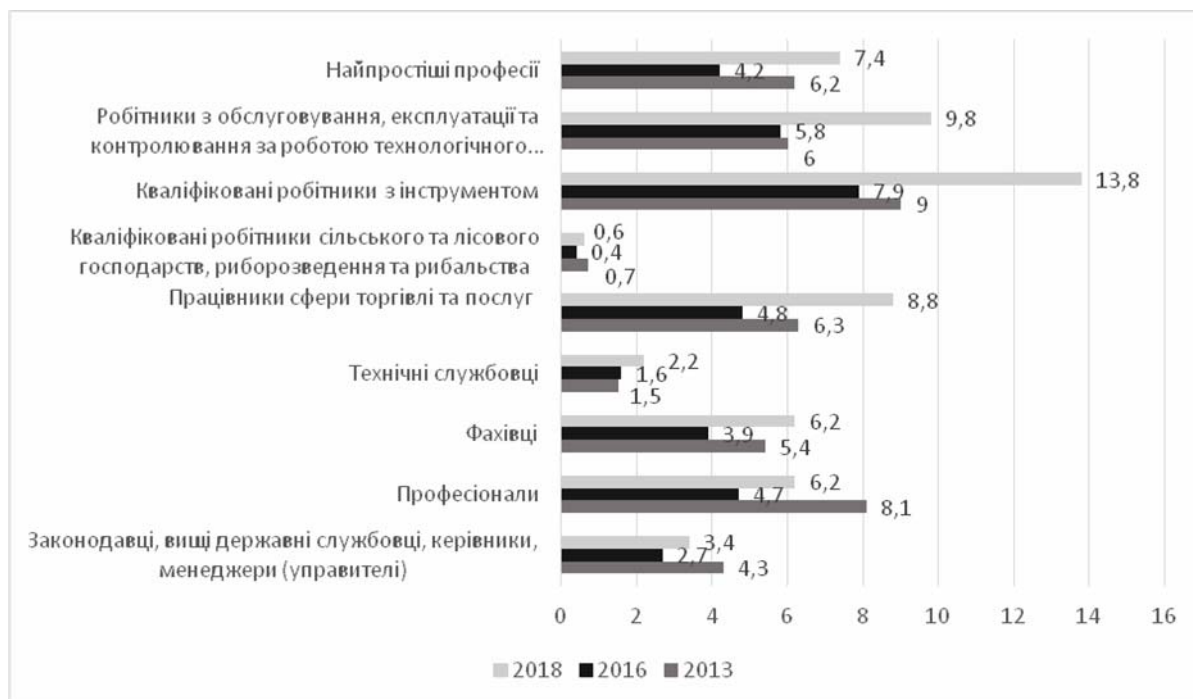

Рисунок 2 - Кількість вакансій за професійними групами (тис. од.)
Джерело: побудовано автором на основі [12].

Таблиця 2 - Кількість зареєстрованих безробітних та кількість вакансій за видами економічної діяльності

Сфери працевлаштування	Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць та вакантних посад, тис. осіб	Кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, тис. осіб	Відношення (3)до(2)
1	2	3	4
Потреба у працівниках, всього	50,4	354,4	7,03
Промисловість	15,1	53,9	3,6
Переробна промисловість	11,6	42,2	3,6
Добувна промисловість	0,6	3,4	5,7
Торгівля; ремонт автомобілів	5,4	13,7	2,5
Державне управління	4,2	37,1	8,8
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	0,7	2,7	3,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,4	13,7	2,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3,4	10,0	2,9
Будівництво	2,2	7,8	3,5
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	2,2	92,1	41,9
Освіта	2,7	7,2	2,7
Фінансова діяльність	0,5	9,1	18,2
Інші види економічної діяльності	2,8	17,7	6,3

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [12].

Відповідно до результатів розрахунків, представлених у табл. 2, статистично потреби мали б бути перекритими у 2,5 (торгівля; транспорт) – 41,9 рази (сільське господарство), але цього не спостерігається.

Основними причинами зазначеної невідповідності вважаємо наступне:

- низький рівень підготовки персоналу;
- змістовна невідповідність одержаної освіти рівню технологічного розвитку підприємств;
- структурні зрушення в економіці.

Якщо перші дві причини традиційні для української економіки та неодноразово розглядалися вітчизняними вченими, то на дисбалансі попиту та пропозиції робочої сили з причин структурних змін вважаємо за необхідне докладно зупинитися, оскільки вагомість даного фактору буде все більше зростати.

Структурні зрушення в економіці породжують структурне безробіття. Структурне безробіття пов'язане з технологічними зсувами у виробництві, що змінюють структуру попиту на робочу силу. Це безробіття серед осіб, професії яких виявилися “застарілими” або менше необхідними економіці внаслідок науково-технічного прогресу [6].

Розвиток технологій і зміни в способі життя неминуче призводять до появи одних професій та зникнення інших. Однак, враховуючи швидкість науково-технічного

прогресу в XXI ст., можна стверджувати, що рівень структурного безробіття буде зростати прискореними темпами.

На думку експертів, з ринку праці в найближчому майбутньому, в першу чергу, зникнуть професії, які з легкістю можуть замінити машини та штучний інтелект. Зокрема, це стосується таких професій, як листоноша, літературний редактор, турагент, касир, водій, спеціалісти з обробки матеріалів, банківський клерк, бібліотекар та архіваріус, перекладач, журналіст [1; 4; 17]. Деякі із зазначених професій вже сьогодні майже зникли закордоном. Замість листонош доставку посилок будуть здійснювати дрони, які пройшли успішні випробування в США, Австралії, Сінгапурі та Швейцарії. Щодо професії водія, у Дубаї давно працює безпілотне метро, а Google вже кілька років тестує систему безпілотного управління автомобілями [17]. Банківські клерки поступово замінюються платіжними онлайн-сервісами, за допомогою яких можна здійснити будь-яку банківську операцію, а в деяких українських супермаркетах вже можна розрахуватися на касі самообслуговування без касира [1].

Водночас сьогодні поряд з економістами, HR-менеджерами та працівниками сфери послуг, зростає попит на SMM-спеціалістів, котрих набирають успішні компанії для просування свого продукту через соціальні мережі, а ІТ-сфера знаходиться на піку затребуваності на ринку праці [15]. У найближчому майбутньому футуристи прогнозують подальший розвиток ІТ-індустрії та появу попиту на такі професії як сіті-фермер, дизайнер емоцій, менеджер космотуризму, біоетик, архітектор живих систем [2].

Роботизація та автоматизація різноманітних робочих процесів, розвиток інформаційних технологій провокуватимуть поглиблення структурних зрушень в економічній системі. При цьому важливим аспектом уникнення безробіття буде професійна мобільність робочої сили, тобто здатність перенавчатись, освоювати нові професії, поглиблювати свої знання у специфічних сферах, змінювати напрями діяльності.

Підтвердженням вищезазначеного є результати вітчизняних та зарубіжних досліджень та дані, представлені експертами Всесвітнього економічного форуму в Давосі щодо навичок, необхідних спеціалісту вже сьогодні та в найближчі 5-10 років. Узагальнений перелік включає наступні здібності:

- критичне мислення та вміння комплексно вирішувати проблеми;
- медіаграмотність та знання основ ІТ-технологій;
- гнучкість розуму або когнітивна гнучкість, тобто вміння миттєво переключатися з однієї думки на іншу та обмірковувати кілька речей одночасно.
- високі показники емоційного та соціального інтелекту, тобто здатність розуміти емоції, наміри та мотивацію інших людей і свої власні, а також уміння управляти своїми емоціями та емоціями інших людей, підлаштовуючись під тон співрозмовника, відчувати його настрій.
- people management або уміння управляти людьми охоплює безболісне вирішення конфліктних ситуацій, недопускання пліток та інтриг у колективі, формування сприятливої атмосфери;
- крос-функціональність та міждисциплінарність, тобто вміння працювати на стику професій, наявність знань в суміжних сферах [3; 11; 14].

Очевидно, що на даному етапі система освіти не здатна задовольнити вимоги роботодавців, тому необхідною умовою успішної професійної діяльності будь-якого працівника є, як уже зазначалось вище, безперервна освіта і самонавчання в процесі роботи. Проте такі заходи не можна вважати вирішенням зазначених проблем на національному та регіональному рівнях.

Рекомендації щодо пом'якшення та в майбутньому усунення негативного впливу структурних зрушень в економіці країни на диспропорції ринку праці, на нашу думку, мають бути спрямовані, перш за все, на розробку методики науково обґрунтованого прогнозування ринку праці з урахуванням програм розвитку галузей економіки та механізму визначення потреб щодо підготовки кваліфікованих робітників та фахівців за державним замовленням. Фактично, державне замовлення формується самими закладами вищої та професійно-технічної освіти, тобто, не відповідно до потреб галузей та стратегій їх розвитку, а з урахуванням існуючого контингенту та номенклатури традиційних для них професій, враховуються не потреби економіки, а потреби закладу, які приймають або дещо коригують, залежно від організації процедури їх затвердження верхніми щаблями ієрархії державного управління.

Необхідно здійснити науково обґрунтований відбір навчальних професій за певними ознаками, критеріями, їх класифікацією й установленими рівнями кваліфікацій, результатом якого повинен стати перелік навчальних професій, на основі якого визначаються форми підготовки фахівців [7, с. 29]. Іншими словами, необхідне чітке розмежування професій, навчання за якими здійснюється у закладах вищої, професійно-технічної освіти або на виробництві. Це дасть змогу усунути дублювання професій Державного класифікатора, більшість з яких є вузькопрофільними та втратили актуальність на ринку праці. Натомість потрібно проводити підготовку кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями з метою підвищення їхньої мобільності.

Окрему увагу в контексті зазначеної проблеми слід приділити категорії дорослого населення, адже вони знаходяться в найбільшій групі ризику, їм набагато складніше здобувати нові навички або освоювати нові професії. Одним з першочергових завдань при цьому є розробка та реалізація державної політики в галузі освіти дорослих. З цією метою необхідно підготувати законодавчу та нормативно-правову базу для регулювання освіти дорослого населення, яка до цього часу в нашій країні відсутня. Крім того, за прикладом центрів професійно-технічної освіти слід створити центри на базі закладів вищої освіти для перепідготовки дорослого населення.

Важливим елементом вирішення проблем ринку праці, спричинених структурними зрушеннями в економіці, є налагодження тісних взаємозв'язків між стейкхолдерами освітньо-професійної підготовки, тобто органами державної влади, освітніми закладами, роботодавцями на умовах соціального партнерства з приводу навчання осіб сучасним професіям з урахуванням потреб підприємців, а також консолідації зусиль навчальних закладів та підприємств щодо працевлаштування випускників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасний стан ринку праці в Україні характеризується негативними тенденціями: зменшується кількість економічно активного населення та кількість зайнятих, при цьому зростає кількість безробітних. Більш детальний аналіз кількості безробітних та кількості вакансій за професійними групами та за видами економічної діяльності викрив суттєві диспропорції між попитом та пропозицією на ринку праці. Серед причин такої ситуації виявлено структурні зрушення в економіці України, які на фоні технологічного розвитку виробництва та інформатизації суспільства спричинюють структурне безробіття.

Під впливом науково-технічного прогресу зникають застарілі професії, виникають нові, відповідно змінюються вимоги роботодавців до найманих працівників і такі тенденції надалі поглиблюватимуться. Запропоновані у статті рекомендації щодо розробки методики науково обґрунтованого прогнозування ринку праці, здійснення підготовки кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями, створення

законодавчої та нормативно-правової бази для регулювання освіти дорослого населення дадуть змогу нівелювати негативний вплив структурних змін в економіці країни на розвиток ринку праці.

Перспективи майбутніх наукових досліджень мають бути спрямовані на створення механізму регулювання ринку праці в умовах структурних зрушень в економіці, впровадження якого дасть змогу збалансувати потреби та інтереси працівників, роботодавців і держави.

Список літератури

1. 5 професій, які зникнуть в найближчі 10 років. URL: <https://ukr.segodaya.ua/lifestyle/science/5-professiy-kotorye-ischeznut-v-blizhay-shie-10-let-1113010.html> (дата звернення: 12.02.2019).
2. 10 професій майбутнього, які можна опанувати вже зараз. URL: <https://osvitoria.media/experience/10640/> (дата звернення: 11.02.2019).
3. 10 професійних навичок, якими має володіти людина до 2020 року. URL: http://tvoemisto.tv/news/10_profesiynih_navychok_yakym_maie_ovolodity_lyudyna_do_2020_roku_76398.html (дата звернення: 19.02.2019).
4. 10 професій, які можуть скоро зникнути. URL: <https://alltop10.org/uk/10-professiy-kotorye-mogut-skogo-ischeznut> (дата звернення: 21.02.2019).
5. Антонюк В.П., Щетініна Л.В. Трансформація зайнятості за видами економічної діяльності як індикатор структурних зрушень в економіці України. *Проблеми економіки*. 2017. № 4. URL: <http://oaji.net/articles/2017/728-1519825630.pdf> (дата звернення: 19.03.2019).
6. Безробіття як порушення макроекономічної рівноваги. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/14nebava_teoriyamakroekonomiki/33.htm (дата звернення: 21.02.2019).
7. Кравець Ю. Змістові аспекти професійної підготовки робітничих кадрів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер. : Професійна педагогіка*. 2014. № 7. С. 27-33 . URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nvipto_2014_7_6 (дата звернення: 21.02.2019).
8. Левченко О.М. Професіональний потенціал: регуляторні механізми інноваційного розвитку: монографія. Кіровоград : КОД, 2009. 375 с.
9. Лісогор Л.С. Формування інноваційної зайнятості в умовах модернізації економіки та трансформації суспільних відносин. *Економіка і організація управління: Збірник наукових праць*. Вінниця: ДонНУ. 2016. № 3(23). С. 82-90.
10. Мельник І.О., Берднікова О.В. Сучасні тенденції формування ринку праці і зайнятості населення України. *Ефективна економіка*. № 1. 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6056>
11. Навички майбутнього: які здібності будуть необхідні для роботи в 2020 році? URL: <http://sikt.kubg.edu.ua/навички-майбутнього-які-здібності-бу/> (дата звернення: 28.02.2019)
12. Офіційний сайт Державної служби статистики . URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.02.2019).
13. Петрова І.Л. Ринок праці України: суперечності функціонування і перспективи розвитку. *Україна: аспекти праці*. К., 2016. № 3-4. С. 3-9.
14. Професії майбутнього в Україні. URL: <https://nk.org.ua/ukraina/profesiyyi-maybutnogo-v-ukrayini-177865> (дата звернення: 02.04.2019)
15. Професії майбутнього: ТОП-7 напрямків, що будуть популярними до 2020 року. URL: <https://osvitoria.media/experience/profesiyyi-majbutnogo-top-7-napryamkiv-yaki-budut-populyarni-do-2020-roku/> (дата звернення: 10.04.2019)
16. Семікіна М.В., Голбанос С.С. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці в умовах системної кризи. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 27. С. 28–35.
17. Які професії в найближчому часі будуть не потрібні: від листонош до журналістів. URL: <https://ukr.media/politics/314492/> (дата звернення: 10.04.2019)

References

1. 5 profesij, iaki znyknut' v najblyzhchi 10 rokov [5 occupations that will disappear in the next 10 years]. *ukr.segodnya.ua* Retrieved from <https://ukr.segodnya.ua/lifestyle/science/5-professiy-kotorye-ischeznut-v-blizhayshe-10-let-1113010.html> [in Ukrainian].
2. 10 profesij majbutn'oho, iaki mozhna opanuvaty vzhe zaraz [10 professions of the future that you can master right now]. *osvitoria.media*. Retrieved from <https://osvitoria.media/experience/10640/> [in Ukrainian].
3. 10 profesijnykh navychok, iakymy maie volodity liudyna do 2020 roku [10 skills that a person must possess until 2020]. *tvoemisto.tv*. Retrieved from http://tvoemisto.tv/news/10_profesijnykh_navychok_yakym_maie_ovolodity_lyudyna_do_2020_roku_76398.html [in Ukrainian].
4. 10 profesij, iaki mozhut' skoro znyknuty [10 professions that may soon disappear]. *alltop10.org*. Retrieved from <https://alltop10.org/uk/10-professiy-kotorye-mogut-skoro-ischeznut/> [in Ukrainian].
5. Antoniuk, V.P. (2017). Transformatsiia zajniatosti za vydamy ekonomichnoi diial'nosti iak indyikator strukturnykh zrushen' v ekonomitsi Ukrainy [Transformation of employment by types of economic activity as an indicator of structural changes in the economy of Ukraine]. *Problemy ekonomiky, 4. oaji.net* Retrieved from <https://oaji.net/articles/2017/728-1519825630.pdf> [in Ukrainian].
6. Bezrobittia iak porushennia makroekonomichnoi rovnovahy [Unemployment as a violation of the macroeconomic balance]. *web.posibnyky.vntu.edu.ua*. Retrieved from <https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/14nebava-teoriyamakroekonomiki/33.htm> [in Ukrainian].
7. Kravets, Y. (2014). Zmistovi aspekty profesijnoi pidgotovky robitnychykh kadriv [Semantic aspects of the professional training of workers]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity Ukrainy. Ser.: Profesiina pedahohika – Bulletin of the Institute of Vocational Education and Training of Ukraine's National Academy of Sciences, 7, 27-33*. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_eta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Nvipto_2014_7_6 [in Ukrainian].
8. Levchenko, O.M. (2009). *Profesionalnyi potentsial: rehuliatorni mekhanizmy innovatsiinoho rozvytku: monohrafiia* [Professional potential: regulatory mechanisms of innovation development: monograph]. Kirovohrad: RCD [in Ukrainian].
9. Lisohor, L.S. (2016). Formuvannia innovatsijnoi zajniatosti v umovakh modernizatsii ekonomiky ta transformatsii suspil'nykh vidnosyn [Formation of innovative employment in conditions of modernization of economy and transformation of social relations]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia: Zbirnyk naukovykh prats, 3(23), 82-90*. Vinnytsia: DonNU [in Ukrainian].
10. Mel'nyk, I.O. (2018) Suchasni tendentsii formuvannia rynku pratsi i zajniatosti naseleennia Ukrainy [Contemporary trends in the labor market and employment of Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective economy, 1*. www.economy.nayka.com.ua Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6056> [in Ukrainian].
11. Navychky majbutn'oho: iaki zdibnosti budut' neobkhidni dlia roboty v 2020 rotsi? [Skills of the future: What skills will be needed to work in 2020?]. *cikt.kubg.edu.ua* Retrieved from <http://cikt.kubg.edu.ua/навички-майбутнього-які-здібності-бу/> [in Ukrainian].
12. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Services of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua* Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
13. Petrova, I.L. (2016). Rynok pratsi Ukrainy: superechnosti funktsionuvannia i perspektyvy rozvytku [Ukrainian labor market: contradictions in the functioning and prospects of development]. *Ukraina: aspekty pratsi, 3-4, 3-9*. [in Ukrainian].
14. Profesii majbutn'oho v Ukraini [Professions of the future in Ukraine]. *nk.org.ua* Retrieved from <https://nk.org.ua/ukraina/profesiyyi-majbutnogo-v-ukrayini-177865> [in Ukrainian].
15. Profesii majbutn'oho: TOP-7 napriamkiv, scho budut' populiarnymi do 2020 roku [Professions of the future: TOP-7 trends that will be popular until 2020]. *osvitoria.media* Retrieved from <https://osvitoria.media/experience/profesiyyi-majbutnogo-top-7-napriamkiv-yaki-budut-populyarnymi-do-2020-roku/> [in Ukrainian].
16. Semykina, M.V. (2015). Konkurentospromozhnist' molodi na rynku pratsi v umovakh systemnoi kryzy [Competitiveness of youth in the labor market under the conditions of a systemic crisis]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky, 27, 28–35*.
17. Yaki profesii v najblyzhchomu chasi budut' ne potrebnii: vid lystonosh do zhurnalistiv [What professions in the near future will not be needed: from postmen to journalists] *ukr.media* Retrieved from <https://ukr.media/politics/314492/> [in Ukrainian].

Anna Orlova, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Problems and Prospects of Ukraine's Labor Market in the Context of Structural Changes in the Economy

The last twenty years in Ukraine were marked by significant transformations in socio-economic development, associated with the transition to a market economy and its restructuring, deepening the integration of the national economy into world markets. These changes have affected all areas of society, in particular, the formation of the labor market. The labor market is the most complex element of the market economy. On the one hand, they intertwine the interests of workers and employers, and on the other hand, they reflect the economic, political, demographic, social and other processes that take place in the state.

The purpose of the paper is to study the current state of the labor market in Ukraine, to identify the problems of its functioning and development in the context of structural changes in the economy and to develop scientific and practical recommendations for reducing their negative impact on the development of the labor market. The article systematizes the current negative trends of the functioning of the labor market in Ukraine, analyzes the main indicators of the labor market. The comparison of the number of unemployed and the number of vacancies by professional groups and types of economic activities revealed a significant imbalance between demand and supply of labor. Among a number of reasons, it has been found that structural changes in the national economy have an impact on the negative trends in the development of the labor market. It is determined that under the influence of scientific and technological progress structural changes will deepen, obsolete occupations will disappear and new ones will arise, employers' demands for hired workers will be changed accordingly.

The conducted research made it possible to identify the problems of the labor market development and to propose recommendations for reducing or eliminating the impact of structural changes on the prospects for the development of the labor market. In particular, the recommendations, in our opinion, should be aimed at developing a methodology for scientifically based forecasting of the labor market, taking into account the development programs of the branches of the economy and the mechanism for identifying the requirements for the training of skilled workers and specialists on a state-owned basis.

labor market, employment, unemployment, imbalance of demand and supply of labor, structural changes, occupations, scientific and technological progress, informatization of society

Одержано (Received) 16.05.2019

Прорецензовано (Reviewed) 20.05.2019

Прийнято до друку (Approved) 04.06.2019

УДК 331.101.3 : 339.564.2

JEL Classification: M12, O32

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.2\(35\).115-123](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.2(35).115-123)

О.В. Сторожук, доц., канд. екон. наук

О.В. Заярнюк, доц., канд. екон. наук

Центральнoукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Мотивація персоналу як основа талант-менеджменту в інноваційно-інтегрованих структурах

Стаття присвячена актуальними питанням дослідження особливостей формування мотивації персоналу як основи талант-менеджменту в інноваційно-інтегрованих структурах. Розглянуті специфічні риси діяльності інноваційно-інтегрованих структур. Обґрунтовані особливості змісту мотивації персоналу в системі талант-менеджменту інноваційно-інтегрованих структур. Проведено аналіз чинників перешкод розвитку талантів на підприємствах і в організаціях, які є потенційними учасниками інноваційно-інтегрованих структур. Отримало подальший розвиток обґрунтування таланту як ключового фактора успішності та ефективності функціонування інноваційно-інтегрованих структур. Запропоновано підходи до формування мотивації персоналу для підвищення ефективності та успіху роботи інноваційно-інтегрованих структур в системі талант-менеджменту.

мотивація персоналу, талант, талант-менеджмент, інноваційно-інтегровані структури